

Előfizetési díj:	
Egész évre	12 frt.
Félévre	6 „
Negyedévre	3 „
Egy hóra	1 „
Megjelenik minden nap, az ünnepeket követő napok kivételével.	

KELET

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPI LAP.

Hirdetési díjak:	
Négyezer hasábozott garmond sor ára 6 kr.	
Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr.	
Nagyobb és gyakori hirdetéseknek külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.	
Hirdetéseket felvesznek:	
Bécsben: Oppelk Alajos (Wollzeile 22)	
Haasenstein és Vogler (Neuer Markt 11.)	
Pestben: Lang Leopold (Erzsébet-tér 9 sz.)	
Nyilvántartási díjak:	
garmond sora után 20 kr. fizetendő.	

Szerkesztői szállítás:

Belső-farkasutca 76. szám, hova a lap szellemi részét illető közlemények czimzendők.

Az értékes cikkek díjaztatnak.

Kéziratok nem adatnak vissza.

Kiadó-hivatal:

Stein János könyvkereskedése, hova az előfizetések s hirdetések külföldök.

„KELET”

politikai és közgazdasági napilap
második évfolyamára

kérjük az előfizetési pénzek mielőbbi beküldését, legcélszerűbben postai utalványlapokkal.

A lap szellemi része felől kezeskedik a szerkesztőség buzgalma és a munkatársak bőv sorozatának szakavatottsága. A lap kiállítása körül alólírott kiadó-hivatal minden kitelhetőt elkövet, hogy a t. előfizetők méltó igényei kielégítenek.

Az előfizetési árak a régiek:

Egész évre 12 frt. Negyedévre 3 frt.
Félévre 6 frt. Egy hóra 1 frt.

Egyes szám ára 5 kr.

8 előfizető után tiszteletpéldánnyal szolgálunk t. gyűjtőinknek.

Végül figyelmeztetjük t. előfizetőinket a különös kedvezményre, melyben, olesó könyvek megszerzése által, a „Kelet” előfizetői részesülnek.

A „Kelet” kiadóhivatala.

Pest, 1872 febr. 22.

(A.) Az osztrák kormány a napokban hatalmas küzdelmet vívott s fényes diadalt aratott. A kényszerválasztási törvényjavaslat került a reichsrathban tárgyalás alá. E javaslat a törvényhozás összealkotásának biztosítására irányul s azon eszközöket állapítja meg, melyeket a kormány oly esetekben, ha az illető tartománygyűlés képviselőit a reichsrathba megválasztani, vagy a megválasztottak helyőket elfoglalni nem akarnák, alkalmazni föl van hatalmazva. Oly országokban, mint Ausztria, hol minden pillanatban más tartománygyűlésnek jut eszébe alkotmányos kötelességének teljesítését megtagadni s privátszesélyből közvetlenül a Lajtán-tuli államrész törvényhozási teendőit megakasztani, közvetve pedig a delegatiónk törvényes összeülése elé is akadályokat vetni, az olyan országban életkérdést képez, hogy a parlamenti kormányzat lehetősége függetlenné téssék az egyes országgyűlések szeszélyétől.

Ezt az Auersperg-kormány két módon érthette volna el. Vagy azonnal átalakítja az egész választási eljárást, keresztülviszi a régőhajtott választási reformot; vagy pedig a mostani viszonyok megtartása mellett egyedül a legérezhetőbb hiányok pótlására és szükségleteinek kielégítésére szorítkozik. Ez utóbbi eljárás azért látszott ajánlatosabbnak, mert a kormány tudta, hogy a választási reformtervvel ez idő szerint okvetlenül meg fog bukni, míg a kényszerválasztási törvény keresztülvitelére még is némi remény mutatkozott. És valóban a későbbi események kimutatták, hogy a kormány helyesen számított. Míg tervezete megnyerte a szükséges kétharmad résznyi többséget, addig a tárgyalások folyamában kitűnt, hogy a gyökeres reformot ez idő szerint megvalósítani nem lehetett volna.

Evvel azonban a gyökeres reform terve sincs végleg elesve. A belügyminister a viták folyamában kijelenté s megígérte, hogy a kormány készül e tekintetbeni javaslatával is s miután az elfo-

gadott törvény elegendő a pillanatnyi szükségletek kielégítésére, most lesz ideje, hogy reformterveit minél alaposabban átgondolja s elfogadására a kedélyeket előkészítse. Addig elég a kényszerválasztási törvény is s biztosítást nyújt az iránt, miszerint a reichsrath nem sokára teljes számú leszen s oly tömeges abszentiók, mint ma, többé ottan szerepelni nem fognak. Még ki kell emelnünk, hogy tegnapelőtt a lengyelek cserben hagyták az Auersperg kormányt s a javaslat ellenfeleivel szavaztak, mi kétségtelen bizonyítéka annak, hogy a galicziai kiegyezés ügye nem valami kedvezően áll. A lengyelek, a tyolri ultramontánok s néhány szláv képviselők képezték az oppositót, míg a németek kivétel nélkül, továbbá néhány dalmát s egy bukovinai képviselő szavaztak a kormánynyal. A tárgyalások sulypontja a bizottságokban feküdt s ezek annyira kimeríték az ügyet, hogy a nyilvános ülés számára nem sok maradt. A tegnapielőtti vita ezek folytán nem is volt igen heves; az egyes párttörödékek vezetői röviden indokolták, mért főgnak a javaslat ellen vagy mellett szavazni. A kormány diadala abból áll, hogy a szabályszerű kétharmadnyi többségen fölül még két szavazatot kapott. Ausztriában, hol a pártok annyira szétforgácsoltak, ez kétségkívül oly eredmény, mely az Auersperg-kormány állását és tekintélyét megszilárdítani fogja.

A kisebbségek parlamenti képviselete.

III.

(M. A.) A kisebbségek méltányos törvényhozási képviseletére irányult mindazon rendszerek, melyekről eddig szözlöttünk, nem vezetnek célhoz, vagy pedig tulmennek tulajdonképeni feladatukon; némelyik nem képes semmi befolyást biztosítani a kisebbségeknek, a másik meg a többség jogos tulsúlyát vesélyezteteti. Még Girardin rendszerének is meg van minden méltányossága mellett azon sarkalatos hiánya, hogy a szavazatok nagy számának elfecsérlése által könnyen meghamisíthatóvá teszi a pártok tényleges arányát.

E hiányt is elenyészeti azon — minden eddig ismertek közt legkötelesebb választási rendszer, melyet egymástól távol, csaknem egyidejűleg gondolt ki Hare angol, és Androe dán tudós. Lényege e rendszernek, melyet a választási törvények gyökeres reformja előbb-utóbb bizonyára minden képviseleti államban életbe fog léptetni, a következőkből áll: Az ország felosztatik oly nagy választókerületekre, hogy azok mindenike több példálul tíz képviselőt választasson. A választásnál minden választó annyi nevet ír fel szavazójegyére, a hány képviselőt küld a kerület; e neveket pedig oly sorban írja fel, a mint inkább óhajta jelöltjei egyike- vagy másiknak megválasztását; a kit tehát leginkább akar képviselőnek, azt első helyen nevezi meg, és így tovább. Midőn már több szavazó nem jelentkezik, a beadott szavazatok száma elosztatik a kerület által megválasztandó képviselőkével; az osztás eredményét képező szám (quotient électoral) azon szavazatok száma, a melyek szükségeselek ahhoz, hogy valaki a kerület képviselője lehessen. Meg lévén egyszer határozza e szám, hozzá kezdenek a szavazatok összeolvasásához. Minden szavazójegyről csak az azon névvetetik tekintetbe, a mely első helyen áll. Mihelyt pedig valaki az első helyen megnevezettek közül annyi szavazatot kapott, mennyi eléri az imént említett módon előlegesen meghatározott számot, azonnal képviselőnek kiáltatik ki; a szavazatok összeolvasása ezután tovább foly, azon különbséggel, hogy ha valamely szavazójegyén még első helyen fordul elő a már kikiáltott képviselő neve, ott a második helyre jegyzett nevet veszik számításba, és ez

így foly mindaddig, míg valamennyi szavazójegy összeolvasatik.

E rendszer szerint egyetlen egy szavazat sem megy kárba. S e mellett minden párt, minden árnyalat annyi képviselőt nyer, a mennyi őt megilleti, sem többet sem kevesebbet; s minden választó bizonyos az iránt, hogy oly egyén által lesz képviselve, a kit leginkább óhajt. Nincs e rendszernek egyetlen hátránya, s megvannak mindazon előnyei, melyeket valamennyi más választási rendszernél nélkülözniük kell. Igazságos és méltányos, mert hiven és tisztán kitejetteti minden párt szabad véleményét, s nem zárja ki a szavazók jelentékeny részét a képviseletetés jogából; — békés és nyugalmas, mert nem osztja szét a választókat ellenséges táborokra, nem vezet verekedések- és vérengzésekhez, nem kényszerít katonai erő alkalmazására, hanem lehetővé teszi, hogy minden választó háborítlanul éljen legszentebb jogával; — szabad, mert nem kényszerít senkit a teljes visszavonulás vagy egy más párt támogatása közti választásra, hanem megengedi, hogy a bizalmát bíró egyénekre tetszése szerint, oly sorban szavazzon, a mint leginkább óhajta valamelyiknek megválasztását; — s végül politikailag is észélyes e rendszer, mert megakadályozza az értelmiségnek a nagy tömegek általi elnyomatását, s mert jelentékeny befolyást biztosít az intelligens kisebbségnek még ott is, hol a főlevezetett választók túlnyomó számával kell megküzdenie, s hol e nélkül a zsarnokságok legbrutálisabb neme, a szám zsarnoksága ülné gyászos diadalát.

Azon ellenvetést sem lehet tenni e rendszer ellen, hogy a képviseletet egészen delocalisálja, hogy csak országosan ismert egyének megválasztását lehetségesíti. Igaz ugyan, hogy meg lenne ily módon nehezítve azok választása, kiknek saját községök határain kívül híret sem hallotta senki; de a képviseletre leginkább hivatott azon egyének, kiknek érdemét vagy képességét nagyobb körben, az országnak bizonyos vidékén ismerni és méltányolni tanulták, még könnyebben lennének megválaszthatók, mert míg jelenleg csak egy kis körben lakozó elvárataik szavazhatnak rájuk, rendszerünk mellett kinyerhetők a vidékbéli összes tisztelőknek szavazatát.

Látszólagos alapossága van csak a leggyakrabban ismételt azon ellenvetésnek is, mely e rendszert bonyodalmassággal vádolja. Nehány nyolcz-tíz nevet leírni egymásután, a képviseletnek óhajta nagysága szerint: ez minden, a mit egy választónak tenni kell, ennél pedig egyszerűbb valamit képzelni is alig lehet. Jár ugyan némi nehézséggel a szavazójegyek összeolvasása, ugyde e munkára, főleg egy több képviselőt választó kerületben, mindig akad néhány oly egyén, kiknek szellemi tehetsége vajmi könnyen megbirkózik még ezen inkább kezdetleges nehézségekkel is.

Ime, alapvonalaiban a rendszer, melyet méltán nevezhetni a választási reform ideáljának. S bár több helyütt, Dániában, Schweiz-ban, Amerikában és Ausztriában életbe is van már léptetve a rendszer: hazánkra nézve mégis nem egyéb az egy messze lebegő eszményről, de a melynek megvalósulása — meggyőződésünk szerint — előbb-utóbb kétségkívül be fog következni!

Georgicai felolvasások.

III.

Elmélet és gyakorlat korunk állattenyésztésében.

(Olvasta 1872. február 17-én Gamauf Vilmos, tr.)

(Folytatás.)

Értekező ezután áttér a gyakorlatra s a négy főtenyésztéskör állattenyésztése körüli mozgalmakat itthon s a külföldön ismerteti.

1.) A szarvasmarha tenyésztés. Hóni eredeti magyar fajtánk számos jó tulajdonait ismerjük. Benne bírnak az igazon erő. Sajnos azonban, hogy a tagosítás, legelő-elkülönítés, de főleg a pusztító marhavész e kitűnő állományt nagyon megtizedelte. Az 1870 i számlálás szerint esik Erdélyre 927371 drb. szarvasmarha, 1 négysz. mfdre 971 drb. 1000 lakosra 441 drb. Szt. István korona országaira 5.279.193 drb., 1 négysz. mfdre 941,

1000 lakosra 341 drb. Erdélyre nézve az adatok különösen nagy hiányt mutatnak ki, amennyiben 323.232 drb. tehénre csak 2349 bika esik, tehát 1 bikára 138 tehén jut. Természetesen, hogy a meddősségi százalék így 67 re rug s az ország ezáltal évenként legalább 3 milliónyi kárt szenved. E gyászos állapot sürgetően igényli a segílyt, minek folytán ugy az erdélyi gazdasági egyület, mint a kolozsmonostori tanintézet az ügyre a kormány figyelmét kéri. Erdély képezi Magyarország ökörpiaztát, már pedig a dolgok ily állása mellett a kitűnő anyag az elfogyásnak van kitéve.

Fajtánk keresztezésre nem szorult. Meg kell óvnunk e fajtának számunkra oly becses tulajdonait A m. kormány az eredeti magyar fajta fenntartása céljából a kisbéri és mezőhegyesi ménesek mellett a híres Csáky és Almásy-féle törzsekből származó gulyát állított föl, melynek évenkénti himivadéka, mintegy 50 drb árverés útján adatik el.

Szeniczey ur magyar fajta teheneink tejlő képességének emelhetésére hívja fel a figyelmet. Erre Kovács Antal ur igazolólág nyilatkozik s megfelelő eljárása által sikerült is magyarfajta teheneink tejtermelő képességét a megfelelőség fokoznia.

Kodolányi ur (Hon 1871.) a tejtermelés emelésére a műrthali-, a hústermelés fokozására pedig a charolaisi fajtát ajánlja keresztezési anyagnak.

Lajtán tul mind a kormány, mind a gazd. együletek működéséi hatuak üdvösen. Így pl. Styriában állatszemeletet rendeznek évenként, melyeken a kitűnő példányokat díjazák. De a díjazott állat birtokosa vagy vevője is kötelezi magát reversalis útján a bikát 1, a tehenet 2, a bikaborjut 2 1/2, az üszőborjut 5 évig az ország határára belül használni.

Csehországban a kormány subventióján szerzett bikákból fedező állomások szerveztettek. 1870-ben 70 ily fedező állomás volt, főleg a hollandi, schwyzi és berni fajta bikákkal képviselve. 1871-re még 84 darab kérelmetzett.

A borjúk felnevelését illetőleg dr. Wilkens tett több kísérletet. A természetszerű felnevelési mód, vagyis szabad szópás után azt észlelte, hogy a borjúkból fejlődött tehének kevésbé jól tejlő, de kitűnő hústermelő állatok lettek. A tejlés emelése céljából, a borjúk lassabban fejlesztendők s a fehérnyé tartalmazó tápanyag nem adandó nekik nagy bőségben.

A shorthorn s a hollandi fajták tejléséről az bizonyult be, hogy az utóbbiak több de az előbbieket becsesebb tejet adnak. Ezért a hollandi fajta tenyésztése nagy tejpiacok mellett van helyén, a shorthorn pedig vaj és sajt készítő üzletek mellett. Ez utóbbinak hústermelése is magasabb kevesebb takarmány után s húsának ára is magasabb, mint a hollandié.

Frankhonban, departement du Nord-ban — a tehének tejlését a petefészkek eltávolítása által állandósítják. Dr. Charlier e műtétet a dilivateur vaginal-lal könnyen hajtja végre. E műtét után a tejminősége is javul, a viztartalom csökken, a zsirtartalom emelkedik.

Gesekus német gazda, kevés költség-gel szép marha előállítása céljából azt ajánlja, hogy a létező tehének 1/5-e hágtassék be valódi értékes bikával, 4/5-e pedig közönséges egészséges bikával földöztessek. Így pl. 300 tehénből 60 választott drbra szerezne egy kitűnő bikát, ezen pepinier-állomány ivadéka szolgálna idővel a többiek nemeseítésére.

A honosításra nézve fölemlíthető, hogy a hollandi fajtának egy törzse már 150 év óta sikerrel tenyészik Cholmogariában (Oroszország.) A tehének sulya átlag 13 mázsa, tejlésük 3000, 3600 icze évenként.

A tibeti ökor vagy Yak, 1854-ben került Tíbetből Párisba, itt jól honosult. A yak-tehén a Vogecek között naponta 4 icze igen jó, zsíros tejet ad. Emellett könnyen jármazható s vonóereje nagy. Közte s a franciazi parlagi faj közt létrejött bastardok párja nehéz utakon is 60 mázsa terhet könnyen elvontat.

(Folyt. köv.)

A kóristák.

Látta e a t. olvasó a szinpadon, mire képes egynehány jól iskolázott kórta? hogy jelen meg ugyanaz a nyolcz legény, egy felvonásban, egyik jelenetben lovagok, a másodikban banditák, a harmadikban barátok jelmezében

stb.: azt hinné valamely tapasztalatlan zsozé, hogy isten tudja hány színész működik, pedig a ki szokott színházba járni, nem csak igen jól tudja hogy itt mindig ugyanaz a nyolcz legény szerepel, sőt változott jelmezök dacára igen jól ismeri is, meg is tudja őket nevezni egyről egyre. Vajjon hiszi-e e kóristák valamelyike, hogy a közönség nem ismer rá, ha letéve magáról a lovagruhát barátának öltözik? Nő! legalább nagyon ügygünek kellene annak lenni, a melyik hinné

Lám a politikai színpadon mégis akad olyan kórista, a ki elhitheti magával, hogy ha leteszi azt az álarcot, a melyet tegnap a „Közönség” hasábjain viselt, ma más álarczát a „Polgár” hasábjain lép fel; a néző közönség nem ismeri meg. Ismerlek maszkura, ha százszor ismétled is bétanult élezedet, és azt pipeléd „családol, nem én vagyok.”

Ilyen kóristák azok a többek, a kik, a „Polgár” febr. 21-kén megjelent 41-ik számában „A kelet” két ferdtése” című vezércikkkel debattiroztak.

A szó teljes értelmében érezzük, mily nevétségessé tesztük magunkat, a midőn a farangról elkésett efféle bójti tréfalkozásokat komolyan vesszük, és vitatkozásba bocsátkozunk ellenök. De ezek az urak hallgatásunkból azt szökták következtetni, a mit pére Jean de Domfront, a mikor Jansenius képiében maga sapkájával kezd vitatkozni, és azt mondja: lám! hallgat, le van gyurva.

Tehát ezek a kóristák, nem vezérek. Tudtuk! Anyyira nem vezérek, hogy a másik jelmezben éppen azért nem tudtak felelni, mivel a vezér, az ész, az oroszlan Pesten volt. Most haza érkezett, de mint okos vezér a „kanon-futter”-t bocsátja az első csatárlánczba, a dönső tusára tartja fen magát. No! van nekünk is annyi eszünk, hogy ezekre nem ágyuzunk.

Valóban nagy mulatságára szolgálhat az olvasó közönségnek az oly polemia, a melyben az egyik fél constatat állításai, bebizonyított tényeivel szemben, más argumentummal nem tud élni, mint a „si fecisti nega”-féle rég megkopott kitéréssel. Azt hiszik azok az Urak, hogy a végén is annak lesz igaz a közönség előtt, a ki cifrábban és gyakrabban tudja a másiknak kerülő szóval azt mondani, hogy „hazudsz!” Ha áll ez, kétségkívül ők maradának győztesek, mert habár velök szemben kénytelenek vagyunk is szokásunk ellenére némileg draszticus iránylyal élni, készségesen elismerjük, hogy a gorombakodás művészetében nem vagyunk képesek az ők színvonalára emelkedni.

Két „ferdtés”-ellen kelnek ki a kórista-lovagok. Az egyik az, hogy nem a 36-osok makacsságán szenvedett hajótörést a fusiális 8-as bizottság igyekezete, mert ők nem csináltak tárczakérdést abból az 5-ik cikkből, a mely a városi tisztviselőnek tiltja, hogy hivatalán kívül más oly hivatalt vagy foglalatosságot is vállaljon, a mely őt hivatali teendőitől elvonja. A kisebbséget hivatalosztogató érdekhajászat-tal vádolni, az rágalom. Hihetőleg a 40-esek mondták, hogy „hiszen ez a szabály olyan, mintha éppen szegény Frits ellen csinálták volna”, pedig ez meg volt mondva a 8-as bizottságban! A többségnek szüksége volt, hogy a kisebbséggel szemben tömörülhessen, mert a

többség akkor oly gyenge volt, hogy a kisebbségből nem is fog senki vállalkozni hivatalra! Hát akart-e a többség valaha valakit önközülni arra kényszeríteni, hogy hivatalra vállalkozzék? És ha önközülni oly annyira nem kell az a városi hivatal, mért haraguszna, ha más vállalkozik rá? Vagy tán önközülni szerint az volna érdekében Kolozsvár városának, ha senki semmi szín alatt hivatalra nem vállalkoznék? Ugyan menjenek, ne tréfálkozzanak oly sületlenül.

Hogy Simon Elek nem vágyik kolozsvári főjegyzőségre, hogy Jakab Elek bizonyosan nem kíván városi levé tárnokká választatni, hogy Frits Albertnek nem kell szenatorság, hogy Máli István tudor nem keresi a városi alorvos álmását, hogy Papp Miklós nem vállalkoznék a főkapitányságra, (?) azt szívesen elhisztük! De vajjon igazolná-e magát ez a stoicus puritanismus, ha Simon Eleket megválasztanák Kolozsvár polgármesterévé — jól tudjuk, hogy ő néki nipes szüksége arra a legfőbb 2000 frtra menő fizetésre, de mily dicső dolog volna erről lemondani, és díjt csinálni belőle, a melyért Jakab Elek Kolozsvár történelmének második részét is ingyen írta meg —; hátha még kolozsvári országos képviselő lehetne, sublimi feriet sidera vertice! Bizonyára Jakab Elek nem fogja ismert önzéstelenségét annyira vinni, hogy azt a pompás sinecurát, egy felbomlott dicasterium levéltárnokságát falba rugja a városi levéltárnokságért; vagy tán Frits Albert azért nem foglalta meg el bírói állomását, mivel neki nem kell hivatal? vagy tán zsirosabb falatnak tekint a Victoria igazgatóságát, hogy sem egy hitvány bírói állomásért odahagyja — hát még aztán a háttérben még mindig kecsesített polgármesterség? Kínáljuk meg csak dr. Máliat addig is, a míg majd egy tanárság nyílik, a városi főorvos fizetésével, és nézzük meg mily gunyos kacagással fog felelni annak az ügygü puritanusnak, a ki igazán elhiszi, hogy neki nem kell semmi, csak az önzetlen polgár öntudata. Hát még a „Polgár” par excellence, K. Papp Miklós, minden practicus eszélye mellett, nem kandikál-e mindig legálább fél szemmel a ministeri támlásszékre?

Ámítsanak önközülni más, ha tetszik! Rajtuk nem fog! Azokat a zsiros falatokat és hivatal-csokozatokat, a melyekre önközülni oly nagyon fáj a foguk, sem magunknak nem reser-váltuk, sem másnak nem ígértük. Annyi meg-eshetik, hogy a mennyire töltünk telik, nem fogjuk megengedni, hogy önközülni védenek és kegyenczeinek essenek prédául, et hinc ille lacrimae!

Természetes, hogy önközülni a pálinka regale kiadása ellen mindjárt eleintén szót emeltek, későbbben is önközülni vonták felelősségre a főkapitányt ebbeli eljárásért. Önközülni előre megjósolták, hogy a gázvilágítókkal kötött szerződés rossz. Nem hallottunk ugyan arról semmit, de önközülni mondják, a mit pedig önközülni állítanak az mind kétségbe vonhatatlan szent igazság (!).

Hogy a felekezetiesség felszínre hozása párt alakítás céljából a quarta-házi banketten vette-e kezdetét vagy már korábban is volt megindítva, nem disputáljuk. De tessék tagadni, hogy az önközülni pártja egyik jelszava nem az: „a kálvinista püspök befolyását és a kálvinista liga — a melyet, mellesleg mondva,

S a nő lealacsonyításával súlyedni kezdett a birodalom polgárosodása is. A chinaiak napjainkban a házi állatnál is kevesebb becsülni a nőt; törvény tiltja, hogy irni és olvasni tanuljon; lábait rabságának bolyegeként megnyomorítják; a szegényebb sorsu apa, ha leánygyermeké születik, vízbe fulasztás által menekül tőle; a férj nejét büntetlenül verheti és éhezetheti, sőt Tse-cing tartományban, ha többé nem tetszik neki, meg is gyilkolhatja. E szerencsétlen teremtmények közt azon hit van elterjedve, ha éhen halnak meg, azonnal férfiaká lesznek. Ezekből igen sokan választják önkéntesen az öhalált, hogy férfiakká változva, megboszulhassák magukat a férfiakon.

A régi Indiában nagyobb tiszteletnek volt tárgya a nő, mint a világ bármely nemzeténél. Vásárlását bűnnek tekintették, s a leg-szigorubb büntetéssel sújtották. „Az anya — ugymond egyik törvényünk — drágább, mint ezer apa.” S egy más helyütt: „Ne üsd meg nőt, még virággal sem, s még ha száz hibája volna is.” S mit látunk a mai Indiában! A férj nemcsak ura, hanem bírja is nejét; ha meghal, minden vagyonát — s így nejét is — hullájával együtt égetik el; Hindostanban vallásos szokás, hogy az apa, nejét sirjánál, megfojtja saját leányát. Egy angol utazó bizonyos ut felől kérdezett meg egy ind nőt. „Nem tudom merre van az út — válaszolá emez — mert én nő vagyok.

Perszában a nőt „törvény angyalá”-nak nevezték a Zend-Avesta; a fiúnak megparancsolá, hogy anyját „királyné”-nak szólítsa, s je-

csak az önközülni képzelésében lehet föltalálni — uralkodását megbuktatni! Tessék tagadni azt, hogy egyenként és tömegesen nem toborzottak pártíveket a katholicismus és unitarismus firmája alatt!

Hogy azon a banketten Finály ur mit mondott, mit nem, az az ő dolga. Ha szükségessé látja, meg fog ő felelni magáért.

Az elfogulatlan olvasó pedig, ha egyébből nem, az önközülni mérgéből is fogja átlátni, hogy az a hirhelt politikai bölcsesség, a melynek sugallatára a képviselő gyűlésből kiléptek, valóságos döreség volt, és hogy önközülni felterjesztése, mint illik, döntő helyen nem tekintett egyébbnek, mint egy néhány elégtellen magános nem annyira eszélyes, mint epés elmeszüleményének.

Ugyanazok a 40-esek.

Válasz a „Magyar Polgár” f. évi 33-ik számában megjelent háromszéki közleményekre.

Személyes ügyben kelletvén becses lapja hasábjait igénybe vennem, hazafi tisztelettel kérem a tks szerkesztő urat, sziveskedjék a következő nyilatkozatomnak helyet adni:

A „Hon” és társa a „M. P.” újdondásza nem volt tétlen nevemet, a törvényhatóságok szervezése után a követválasztások előestélyén a nyilvánosság előtt, mint olyat tüntetni föl, a melyhez hasonló alig van több törvényhatóságban a testvérházában.

S midőn így nevemet pellengérré kívánta vonni, eléggé „lovagias” volt multammal együtt, melyet a jellemtelenség fátyla alá takart, egyersmind hivatalos állásomat is megtámadni.

E rágalmazásokkal szemben, szintén nyílt helyen ohajlték a „góbé”-név alá rejtőzött újdondász urnak felelni, és pedig nyíltan sisak nélkül, miként azt az őszinte székel becsület követeli.

Először is, miután ellenem szort rágal-mazásait azon kezdi, hogy a „Kelet” 29-ik számában „egy székel” aláírással megjelent és személyemet védő tudósítás írójaul engemet mutat bé, illő tisztelettel kérem föl a tks. szerkesztő urat, ne terheltelessé kinyilatkoztatni: vajjon én vagyok-e a „Kelet” 29 számában megjelent háromszéki tudósítás szerzője vagy nem? (Nem. Szerk.)

Férhatlanság és megvetendő hiuságnak tartanám, aifájdalom, oly sokak által tövesen magyarázott sajtó szabadságot öndicsőítésre fordítani. Ily alattomosan szerzett kitüntetések után nem esengtem, és higgye el újdondász ur, azon egyéniségnek sem lehet politikai pályája tartós és sikeres, kinek főtenyét önközülni, mások becsülete és jelleme alá-ásásával akarják kierőszakolni!

Annak a pártnak, melynek közegei ilyen eszközökkel vivnak, a politikai machiavellismus csak muló fényt kölcsönözhet!

De én ma már nem vagyok párt és nem foglalkozok pártállást el, mert megengedve is visszatart hivatalos állásom. Csak figyelmeztetni akartam önt, újdondász ur, hogy ha ön

lenlétében ne merészeljen leülni. És most? A perzsa lovon ülve járja be a messze sikot, míg neje lihegve kénytelen a ló mellett szaladni. Nehéz terhet helyez gyöngye vállaira a férj, hogy megkímélje ez által — lovát.

Görögország, az első állam, melyben emberek képeztek, nagy tiszteletben részesítették a nőt. Egy elszöktetett nő szolgáltatott alkalmat Trója meghódítása- és elpusztítására. Xenophon így szól hölgyéhez: „Örvendeni fogok, ha te, ki nálamnál tökélyesb vagy, rabszolgáddá teszel engemet. Homer nők vezetik a ház kotmányzatát, gyakorolják a vendégszeretetet, s a tűzhelynél a férjjel szemközt ülnek. S vajon mi juttatá tönkre e szép és dicső Görögországot? Nem polgárháboru, nem rabszolgasága, hanem a nő, aláülyedve a leg-mélyebb gyalázat fertőjébe; a phoeniciai Venus, kinek cultusa Cyprosan, Cytherában s Korinthban virágzott. Okos nők sybillai lőnek az országban, papnők Delphi és Dodona jósdáiban. Rabszolgává tétetve, porba tiporva, mint egy kigyó fonta körül a nő szerelemittas pil lantásai s édes hangjának hízélgései által a férfit.

Rómában, míg az erkölcsök s hagyományok tiszteletben állottak, a nő is megőrizte nagyságát és méltóságát; mint családanya (mater familias), mint egyetlen neje a férjnek (univira) s mint hajadon egyaránt kiváló tiszteletnek képező tárgyat. S Róma meghódítá a világot; Afrika, Ázsia és Görögország lábainál heverték. De az erkölcselenség, romlottság áramlata behatolt a leigázott világrészekből

érti, én is bírok tudomással a sanda mézszáros-ról szóló közmondásról.

Megemlékezvén továbbá „egy góbé” arról is, hogy miként lehettem én közigazgatási aljegyző és mint választott meg a közel-múlt szervezőkor Háromszék törvényhatósága közgyámjának, elmondom azt is, mert úgy látszik ezen alapul az újdondász ama góbésága, hogy e „férfiakhoz hasonló alig lehet.

Góbéval lévén dolgom, egy kis felvilágosítást kell, hogy adjak, mert megjegyzendő, hogy az ilyen fajtájú emberek, kiket a székel e növen jelez, elmetelenség fogatkozásában lévén, igen kevés értelemmel bírnak. Nekik elemezni kell.

A mult év végeig a törvényhatóságok tisztviselői karát, az 1861-ik ösgyűlés alkalmával alakult megyei bizottság választotta. E bizottság az 1867-ik évi szervezés alkalmával tiszteletbeli jegyzőjének választott.

A megyék szervezéséről szóló 1870. XLII t. cz. alapján Háromszék törvényhatósági bizottságának választás útján tagjává lévén, mint ilyen, a mult év dec. havában tartott tisztújítás alkalmával két tekintélyes pályázóval szemben 113 szavazattal 23 ellenében törvényhatósági közgyámnak választattam.

Mennyire voltam ezen annyiszor nyilvánult megtsíztelő bizalomra érdemes, annak megbírlását mára bízom: Háromszék tekintélyes közvéleményére, mert csak is egyedül az bírálhatja meg, nem pedig „egy góbé.”

Tettem-e eleget hivatalos állásommal járuló kötelességemnek: azt az érdeklettek tudják legjobban, t. i. ama törvényhatósági bizottság, mely fokozatos bizalmával meg-tisztelt.

Miként lehettem én, ön szerint, újdondász ur, mégis oly hirhelt, nem tudhatom!

Éveim csekély száma sem engedheték, hogy törvényhatóságomnak a politikai élet törén oly fontos szolgálatokat tehessek, melyek által nevem a „testvér házában” hangzatos legyen.

Ön akarja, uram, charlatanerijával azzá tenni! Pedig tudhatná, hogy megyei életünk jelen viszonyai között, kevés fiatal embernek jutott ama szerencse, hogy pártok fölött rendelkezessünk, mert még nyomása van a megyékben ama retrograd elemnek, mely minden olyas kezdeményezések iránt többé-kevésbé idegenkedéssel viseltetik, mi fiatal éssznek a szüleménye. És e körülmény mellett tudjuk azt is, hogy a törvényhatóságok eddigi gyűléseiben, csak a sors kedvezményétől lehetett egy mostan még alig 26 éves fiatal embernek szavazati jogot nyerhetni.

Hogy lehetek én mégis oly nagy férfiú, kihez „hasonló alig van több törvényhatóságban a testvér házában” — ismételve állítom, nem tudhatom!! Önt kell erre góbé ur, hogy föl-kérjem, hisz úgy is ígértet tett: „hogy rajta lesz, miszerint a közvélemény egészen megismerjen...”

Mondjon el mindent, a mit rólam jellem-telent tud!

És önnel egyetemben, mindenkit felhívok: barátot és ellenséget, rokont és idegent, hogy mondjanak el nyilvánosan minden olyast, mi

Rómába is, előzőnlötte a családi élet szentélyét, s az egykor oly becsültetésben részesült római nő sorsát a legnyomorultabbá tévé. Éle-te, a bölcsőtől sirjáig, a szügyen, szenvedések és lealáztatás egész láncolatából áll. A római önkénye szerint eltaszithatja magától, Sempromius elüzi nejét, mert egyszer magára távozott el a háztól, Sulpitius pedig, minthogy egy alkalommal fátyolozatlanul látta. Cato nejét Hortensius barátjának ajándékozta; Cicero el-üzi a nemeskeblű Terentiát — ki mindenét feláldozá, hogy visszatérhessen a száműzetésből — s egy gazdag nőt vesz el, de a kit szintén leráz nyakáról, mihelyt végére járt vagyonának. Juvenal azt mondja: Nem azért keressük az asszonyt, hogy nőül vegyük, hanem hogy gyönyört leljünk benne. S valóban, a nő, miután áldozatul hozta szépségét, ifjuságát, ki lön tasztíva az utcára, s éhen kellett meghalni, vagy gyalázatban élnie. Az anya csendes, holdogító örömeit egy római nő soha sem élvezheté. Gyermekait elvették tőle nem-sokára a születés után, hogy többé meg ne ne ölhesse, hogy soha fel ne ismerje!

Mint egy gyászfétyöl, mint egy sötét felhő lebeg a hajdankor fölött a nő leirhatlanul nyomorult helyzete. Előttünk áll szenvedő alakja, halványan megtörtött szemekkel, mint egy Hekuba, a köszoborrá mererült fájdalomhoz hasonlóan, környezve az erkölcsi halál borzadalmi által.

M. A.

„KELET” TÁRCZÁJA.

A „nő” a történelemben. *)

Kiváló jele egy nép erkölcsi- és műveltségének azon társadalmi állás, melyet a nőknek nyújt. A tisztelet- és becsüléssel, melyen egy nép nőit részelteti, nő saját nagysága és culturája is. De hol becstelenség s megvetés képezi osztályrészét a nemnek, mely nekünk anyát adott, ott súlyedésnek indul a nemzeti erkölcs és hatalom is. Az emberiség történelmében igen számos bizonyítékát leljük e tételeknek.

Chinában évszázadok előtt az egész politikai és socialis szervezet a „család” eszméjére volt fektetve. Lao-tse és Confu-tse tanai szerint nem lehet az országban nagyobb büntény, mint egy nőnek megbecstelenítése. Inki-as könyve, melyet a nép a legnagyobb tiszteletben tartott, azt mondja a nőkről, hogy ők „az ég népe, az általános boldogság, az óhajtott szépség, mely önmagában bírja díszét.” S mig China tisztelte a nőt, a hitvest és anyát, a család kufejét, méltán nevezetett a nap birodalmának. Egyszer csak elűzte a chinai nejét a családi tűzhely mellől, rabszolgálat csinált belőle, s még gyermekétől is megfosztá.

*) Julius Pederzani: Die Frauen, Pest, 1872.

polgári becsületemet sérthetné, vagy jellememre homályt vethetne!

Ezt a közvélemény követeli és szolgálja, tesznek ezáltal azon ügynek, melynek szolgáltatásban állók, hogy jellemtelen vagy gyáva ember ne bitorolja a hivatalos állomást!

Tegyük meg ezt uraim, hogy ismerjen meg a közvélemény!

Hadd tisztázzódjanak az emberek!

Mindaddig azonban, míg ellenemben jellemtelenséget vagy bármi gaszagot felhozni nem tud: addig hallgasson a „göbe”, és ne mistificalja homályos gyanúsításával a közvéleményt!

Végül még egy megjegyzésem van, törvényszéki jegyzői állomásomra nézve. Igaza van, hogy az elméleti és gyakorlati bírói vizsgámat nem tettem le. A kezelő személyzetet illetően a törvény — ha csak az ön boszus képzelmét más nem alkottak — bírói qualificatiót nem irt elő. Kineveztetésem tehát törvényes volt! A törvényesség azonban, ön előtt ismeretlen ország, mert ismeretköröm, mint előbb is megjegyzém, még nagyon hiányos. Tanuljon még, s olvassa át a törvényszékek szervezésére vonatkozó törvényeket s csak akkor vegyen penát a kezébe — polemiát folytatni.

Legvégül pedig még egyről biztosítani kívánom: legyen nyugodt, mert akkor, a midőn bírói állomást találkozik elfoglalni, az ennek megfelelő és a törvényben megszabott bírói vizsgáimat is igazolni fogom.

Csak igazságot, méltányosságot!

Eddig azon vajdott ön, hogy kinevezésem a székely-népnél visszatetsző volt, s most, hogy meg van csefolva, rágalmozásokkal akar hatni!

Rágalmazni pedig, és még ezt is álarca alatt: nem székely becsület!

Kelt Seps-Szent-Györgyön, 1872. február hó 17-dikén.

Geréb János,
kir. törv. jegyző.

Országgyűlés.

Pest, febr. 22.

A képviselőházban ma, a szokott előzmények után kezdetét vette a választási tervjavaslat fölötti vita. A központi előadó gr. Szapáry Gyula után Tisza Kálmán kinyilatkoztatta, hogy a tervjavaslatot még általánosságban sem fogadja el, nagy hibáit majd a részletes vitában fogja bebizonyítani. Hogy az 1848-ki vál. törvény hiányos, azt mindenki elismerte az oppositio köréből, de e törvényjavaslatot látva az orvosságot rosszabbnak nyilvánítja magánál a betegségnél, mert megtartja a 48-ki törvény minden hibáját s elveti annak előnyeit. Azért egy határozati javaslatot ad be, mely szerint a ház, a censusra vonatkozó adatok nem ismerése folytán a választási törvényjavaslatot nem tárgyalhatván, azt elveti, s utasítja a belügyministert, hogy a vál. censusra vonatkozó stat. adatok alapján s azoknak kimutatása mellett egy czélszerű javaslatot nyújtson be még elég jókor, hogy az ülészek alatt még törvénynyelv emelthetessék. (Élénk tetszés balról.)

Tóth Vilmos. A választási reformot hangoztató trónbeszéd nagy viszhangot keltett: az országban általános volt a meggyőződés, hogy az 1848. V. t.-cikket tovább főtartani nem lehet; mert ennek hiányai okozták a rendtelenségeket a közelebbi választásoknál is. Ezért nyújtja be e törvényjavaslatot a kormány részéről. Hogy mennyire felelt meg a várakozásnak, a képviselőház fogja megbírálni, s ezt várja a tiszta önérték nyugalmával. (Helyeslés.) Iparkodik fog bebizonyítani a javaslat czélszerűségét, s ha az nem sikerül, visszavonul a kormányról, a belügyministeri tárczát másnak, szerencsésebbnek adván át. Ennek kijelentése után a tv.-javaslat megvilágítására tér át. Az általános szükségérzet a választási reform iránt megvolt s van, s csak az a kérdés, e reform gyökeres legyen-e, vagy csak javítás, pótlás; a kormány ez utóbbi álláspontot foglalta el. Az 1848. vál. törvény alapján 4 országgyűlés jött össze, s így a tapasztalás mutatta meg a választási törvény gyöngye oldalait. Lelkiismeretesen vizsgálta meg a kormány ezeket, s e vizsgálat alapján határozatokat el a törvény egyes részeinek megváltoztatása.

A törvény ellen a választói jogosultság tekintetében kifogást tenni nem lehet; azért nem volt oka ezt megváltoztatni törvényjavaslatában, s nem fogadhatta el észérő a census leszállítását kívánók nézeteit, mert a census változtatása nem számíthatna tartósságra, a földadó-catasternek jelenlegi ideiglenessége miatt. Hogy a választási jog meghagyatott azoknak most is, kik 1848-ig a választási jogot bona fide gyakorolták, az 1848-ki törvényhozás azon irányadó elve folytán történt, hogy a törvényhozásnak nem feladata valakit gyakorolt jogától megfosztani. Azután átmege a javaslat három fejezetének megvilágítására: az I-re nézve kiemeli, hogy eddig a törvénynek a városi választói jogosultságot illető pontjai nyíltan kijátszottak; a legrosszabb gunyhó felbecsültetett a választói jogosultságot megszerző összegre, a

100 frtnyi jövedelmet kölcsönadott állampapírral mutatták ki s hogy valamely mesterember segédével dolgozik-e, elég volt a beírásnál egy segédével megjeleni, annak bebizonyítására; így lőn, hogy sokan, kiket egy megyében választói joggyakorlással fölruháztak, attól más törvényhatóságban megfosztattak; mind e hiányok eltávolításáról a jelen törvényjavaslat alaposan gondoskodott, mert az értékjövdelem meghatározására egyedüli alapul az adókönyvecskét vette föl. (Helyeslés.) Áttérve a harmadik fejezetre, az állandó lista létesítésének szükségét fejti ki. Eddig az országgyűlés kiírásától megalkulhatóság 3 hónapra volt szükség; állandó választások listája mellett néhány hét alatt összejöhet az. — Az összeírásnál eddig gyakran a nép egy része önhibája nélkül kimaradt, mint vannak némely vidékek, honnét a lakosság nagy része bizonyos időszakokban kenyérkereset végett elvonul, azokat az összeíró bizottság, ha ez idősokban jött, kihagyhatta egyszerűen, míg most ez nem történhetik, mert az összeírás hivatalból történik. A választási eljárásnál az eddigi törvénynek azon hiánya, hogy a választási elnök hatásköre s hatalma nem volt szabatosan körülírva, s az önkénynek tág tért nyitott; a jelen javaslat erről elegendőleg gondoskodott a vál. elnök jogainak körülírásával s a több küldöttségek behozásával, a szavazók elválasztásával, — s az éji szavazás megszűntetésével pedig a verekedések útját is elvágta. Ezután Tisza ellenvetéseit czáfolja, kimutatja a törvényhozás három évi történetére hivatkozva, hogy nem a kormány az oka, hogy csak most került e javaslatra a sor. Egyébiránt az ellenzék kívánságát teljesíteni, tudniillik a választási jogot censusra fektetni, új év előtt éj oly levessé lehetett mint most; s végül kijelenti azon meggyőződést, hogy ő e tjavaslatról rálépett a reformok terére, s itt elment azon pontig, a meddig a haza viszonyainak lelkiismeretes tekintetbevételével elmegetett, s hangsúlyozva azon hitét, hogy törvényjavaslata azon reformok terén haladást jelent, kéri a házat t. javaslatának elfogadására. (Hosszas éljenzés; számosan üdvözlők a szónokot.)

Öt percznyi szünet után Irányi Dániel fog szóhoz. A belügyministeri törvényjavaslatot határozottan reactionarius irányuak jelenti ki, pártolja csak egyedül az általános szavazatjog behozatalát titkos szavazással. Azért egy hat. javaslatot ad be, mely szerint, mivel a belügyminister tervjavaslata a választási képesítést megszorítja, a vesztegetésekre bő alkalmat ad, a választási kerületek igazságos beosztásáról, kivált Erdélyben nem gondoskodott, az incompatibilitás s a vesztegetések megbüntetése iránt nem intézkedett: a ház azt vesse vissza s a belügyministert utasítsa új tervjavaslat beadására.

A KELET magán-távirata.

Feladatott Pesten, febr. 24. 10 ó. 35 p. d. e.
Érkezett: febr. 24. 11 ó. 50 p. d. e.

Képviselőház tegnap folytatta a választási törvényjavaslat feletti vitát szónokok sokat foglalkoztak az erdélyi választási törvénnyel. Kemény Gábor báró sikerült beszédben védte a t. javaslatot. Ugyancsak a választási ügyben az erdélyi országgyűlési képviselők Bánffy Albert elnökle alatt gyűlést tartottak. Egyes módosítások tetele a törvényjavaslaton határozottat.

A Ráday-ügy eldőlt; a minister-tanács a kir. biztosság eddigi hatáskörének fenntartását kimondotta.

Szláv Congressus tartása végett Prágában nagy értekezletek folynak. A Congressus színhelye Zágráb vagy Pest lesz.

NAPI HIREK.

Kolozsvár, febr. 24-én

— **Ö felsége** folyó hó 22-én reggeli 6 óra 38 perczkor érkezett a magyar fővárosba. A budai vár lépcsőzetén József főherceg és kísérete, a budai polgármester, főkapitány s a várbeli lelkesedés fogadták a királyt. Ö felsége József főherceget a legszívélyesebben üdvözlőlvén, a városi közönség képviselőihez fordult s örmét fejezte ki, hogy a koronaherceg már ismét jól éri magát, továbbá, hogy most ismét hosszabb ideig időzhet a magyar fővárosban. Ezután a király egyenesen a trón-örökshöz sietett. A felség igen jó színen van, s jó egészségben látszik lenni, egyelőre egy-két napot időz Pesten, azután egy napra kirándul József főherceggel Gödöllőre.

— **Ö felsége** a triesti görög királyi konzul Kanellos György kinevezési okleveléhez az exequaturt, az austriai partvidék összes városaikat s kikötőit illetően, legkegyelmesebben megadta.

— **Ö felsége** Vakanovics Antal ministeri tanácsost és zágrábi pénzügyi igazgatót a

horvát-slavon-dalmátországi autonóm kormány belügyi osztályának főnökévé nevezte ki.

— **Ö felsége** Schopper Györgyöt rosznyói püspökké nevezte ki.

— **Ö felsége** Bécsben e hó 21-én a művészek háza és az osztrák műegylet kiállításait megsemlélvén, még az nap az éji gyors vonattal Buda-Pestre utazott.

— **A m. k. pénzügyministerium** a hivatalos lap mai számában a pénzügyigazgatóságok és vámhivatalokhoz a következő körrendeletet intézi: az ojtói I. sz. osztály mel. lékvámhivatal hatásköre oly módon terjesztetik ki, hogy ezen vámhivatal az általános vámtarifá 57. a. és 62. c. tételei alá eső oly bel. földi árukat melyeket belföldi kézműiparosok bizonytalan eladásra Romániába szállítanak, s a vámterületre újból visszahoznak, a bizonytalan eladásra külföldre szállított és visszahozott áruk iránt fenálló szabályok megtartása mellett vámközelhessen.

— **Boér Emma** március 2-án leendő jutalomjátékú „Olimpia, vagy egy színész élete” című francia drámai terméket választá. Jutalmazandó pályáján annyi tehetség és buzgalommal mutatja be művészi áldozatát a magyar Tháliának, hogy közönségünk legmelegebb pártfogására bizonyára érdemes.

— **Zene-conservatoriumunk**, mint halljuk, momeurandumot nyújt be a színházi intendans urhoz, azon szárnyaló hír alkalmából, mely szerint jövőre csak dráma és operettünk lenne, de operánk nem. Lapunk már korábban kifejezte nézetét az opera főtartásának szükségéről, így ezáltal is csak pártolni tudjuk a conservatorium fölléptét az opera érdekében, nem is nagy dicsőségre valónk színházunknak, hogy míg egy magány-vállalkozó, birt. operát tartani, addig a felséges királyné által segélyezett országos intézet a zeneművészetet nélkülöző, izléstelen, sokban demoralizáló operettek által képviseltesse s így az izlés nemesítése helyett éppen megvesztegetésére működjék.

— **A városi képviselő** tegnapi ülésén megint megjelent a korábban visszavonult kisebbség s részt vett a tanácskozásban. Egyik tagja órált is annyit, hogy mindjárt ez első ülésen ledolgozta restantiait, jó hivatalnokhoz illetőleg. A gyűlés lényegesebb határozataiból kiemeljük a részvét-irat küldését öv. dr. Szabó Józsefnek, az öt ért. csapás alkalmából. Továbbá küldöttséget választott a képviselő — gr. Mikó Imre, városi és országgyűlési képviselő elnökle alatt, Hájós János és Finály H. Lajos személyében (miután Tamási Sándor a megbízást visszautasította): e küldöttség több függőben levő s a ministerium elhatározása alatt álló fontos városi ügy szorgalmazására járul a ministeriumhoz. Még egy biztosság küldetett ki, hogy az iránt adjon véleményt, ha át lehetne-e helyezni a polgári iskolát mostan bérelt házból a volt városi törvényszék megürült helyiségébe s ha át, mi módon s mennyi költséggel lenne az átköltöztetés fogaszítható. Ezeken kívül több folyó ügy intéztetett el.

— **A perlekedő feleknek** két jó tanácsal kívánunk szolgálni. Egyik, hogy ne perlekedjenek; másik hogy ha már perlekednek: a bíróságokhoz intézett levélbeli beadványaikra ne írják föl, hogy értékes küldemény, mert a letéti kezeltéről szóló min. utasítás értelmében az „értékes” küldemények fölbon. tására csak az adóhivatalok illetékesek s így minden ilyen küldemény oda átteendő. Könyven megeshetik azonban, hogy az átküldés, átírás, visszairás szóval a hivatalos levelezés annyi időt vesz igénybe, hogy a netalán határ-időkhöz csatolt küldemények elintézése miatt kiesik a határidőből, mi a perlekedő feleknek kipótlatlan károkat okozhat. Hisszük, hogy a felek egyiket legalább a két jó tanács közül elfogadják; vajha minél többen az első...

— **A muzeum** kedden kapta meg gróf Pálffy János nagybecsű ajándokát: Piloty Károly „Neroját,” mely a kegyetlen caesárt a felgyújtott Roma omladéka közt járkálva ábrázolja. E tizezer forint áru képen valódi műkincset nyert a pesti muzeum.

— **A muzeumutczai** kisdudóvoda és gyermekkert — a városi egészségügyi tanács engedélye folytán, — március elsőjén megnyíland; miről a t. cz. szülők tisztelettel értesíttetnek. Az óvodai bizottmány.

— **A magyar szinügy pártolóihoz.** A magyar vidéki szinészet nyugdíjalapjára aláírandó összegek beküldésének határideje, a több oldalról nyilvánult ohajtás következtében f. é. március végeig hosszabbított meg. A m. szinészekbelzet központi kormányzó tanácsának 1872 febrár 20-án Pesten tartott üléséből. Ribáry József. s. k. m. k. belügym. ministeri tanácsos mint elnök. Paulay Ede, jegyző.

— **Schwarz Gyula** országgyűlési képviselőhöz, a pancsovai főreáltanoda tanári kara, a közoktatás ügye közl. szerzett érdemeiért s a tanárok anyagi helyzetének javítása érdekében tanusított buzgalmaért halánylatkozatot küldött.

— **A hinduk** élénken rokonszenveznek a németekkel és nem feledik, mit a német tu-

domány a sanscrit irodalom nyomozására s a ma nép szellemi állásának világtörténelmi helyesebb méltatása érdekében tett. Erről bővebb magyarázatot nyújt ama száz tallérból álló küldemény, melyet India legkisebb fejedelme egy berlini tudósak küldött oly czélból, hogy ezt jutalomképen a porosz harcok legérdemesebb bajnokának adja.

— **Slavonia** több kerületében éhség tört ki.

— **Mexicóban** Alatorre tábornok fényes győzelmet nyert a felkelőkön.

— **A „Nemere”** szerint Bodola, Bikszád, Hidvég, Lúget és Nyáropatak községeiben a torokgyík pusztító erejének minden hatalmával kitört; azonban megyei orvos Reich Albert erőlyes közreműködése folytán a veszélyes kór tovább harapozását sikerült meggátolni a közeledés elzárásának igen egyszerű módja által.

— **Telepi Károly** festő közelebb Kis-Komáromba utazott, hogy az ottani templom érekes freskoit tanulmányozza, melyek a templom százados emlékünnepe alkalmából megnyitattak.

— **Tironia** czim alatt Buda-Pesten gyorsíró egylet alakult, melynek főadata a magyar gyorsírást Stolze-Fenyvessy rendszere szerint az elmélet és gyakorlat terén előbbre vinni.

— **Egy harezképes** tábornok A belga hadügyminister közelebb mustrálta meg a hadsereg tisztjeit, s többi közt egy tábornokot is nyugdíjazott. Másr. e fia azonban, hogy megmutassa, mikép ő még mindig harezképes, kihitta párbajra a ministert, ki aztán tábornokokból bíróságot hívott össze, hogy vajjon neki egy ministeri intézkedésért meg kell-e verekedni. A bíróság nem engedte meg a párbajt, s így a helyzet visszaállította statu quo ante bellum.

KÖZGAZDASÁG

Gabonaár Kolozsvártt, február 22-én.

(Alsó a. mérő, középar.)

Tisztbúza 5 frt. 90 kr. Elegybúza 4 frt. 50 kr. Rozs 3 frt. 70 kr. Arpa 2 frt. 10 kr. Zab 1 frt. 60 kr. Törökűza 4 frt. — krt. Pityóka 2 frt. 70 kr. Marhabús fontja 22 kr.

Távíratl tudósítás a bécsi tőzsdéről.

Febr. 22-én 5%. Metalliques 100 fr 62.10
Kamat —. 5%. Nemzeti kölcsön 100 frt.
70 25 1860. Kölcsön 101 78. Bankrésznvny
844 Hiteletintézet részvények 348 frt. 347.50.
London 11 ft. st 113.25 f 20 kr Ezüst 115.50
Cs. kir. arany 5.40 Napoleonor 90%₁₀ —

Urbéri kötvények: Magyarország 80.40.
Török 78. Erdélyi 83 —. Horváthországi
83 —.

Felelős szerkesztő Szász Béla.

Nyiltér*)

Idegenek névjegyzéke

Biasini szállodájában Kolozsvártt, febr. 21-én.

Veress Lajos, birtokos Tordáról. Róthmá jernő, Vinczről. Nagy József, Váradról. Kernér József, Déésről. Schneider Max, mérnök N.-Váradról. Spiel Mózes, Pestről. Hincz János, Pestről. Kapusi Berta Tordáról. Lőrincz Lajos, M. Várárhelyről. Tóth József, Fehér-árról. Neumann Sándor, kereskedő N.-Váradról. Hegedűs Anna, magánzó Szamosujvárról. Szilágyi Ákos Tordáról. Schwarz Nathán kereskedő Déésről. Finta Soma lelkész Frátáról. Híráczky Rezső birtokos Pestről. Boricz István birtokos Tordáról. Bárány Endre M. Várárhelyről. Bäckér Leopold birtokos F.-Vinczről. Horovics Sámuel, vállalkozó M.-Várárhelyről. Lázár Kájetán, birtokos Egeresről. Grosz Eduárd, kereskedő N.-Váradról. Kubiesek István, Tordáról. Hunyady János, birtokos Déésről. Mayer Ferencz, birtokos Déésről. Daczó Dénes, birtokos M.-Várárhelyről. Balla Dénes, birtokos Várárhelyről. Textoris birtokos F.-Vinczről.

Biasini gyorskocsi menetrendje

1872. január 1-től:

Kolozsvárról Szamosujvár Déésre, mindeunap reggeli 8 órakor. Déésről Szamosujvár Kolozsvárra, minden nap délutáni 1 órakor. 1 személy ára 30 font szabad podgyással Szamosujvár 2 frt. 40 kr., Déésig 3 ft. 20 kr. — Kolozsvárról Torda és Felvinczre naponta kétszer reggeli 7 óra és délután 4 órakor egy személy ára Tordaig 2 frt. Felvintzig első és köz első Coupe 4 frt. hátulso coupe 3 frt. 60 kr. 30 font szabad podgyással. Felvinczről Torda és Kolozsvárramin-den nap kétszer reggeli 5 óra és délutáni 6 órakor; a Kolozsvár és Felvincz közötti naponta gyors kocsi me-netek mindég a vonatok indulására érkeznek oda, és megérkezésük után jönnek Kolozsvárra.

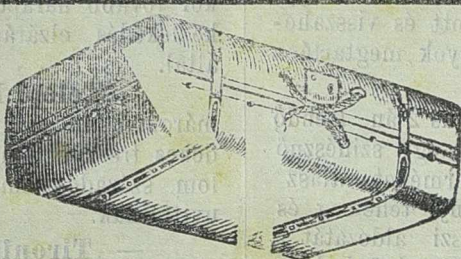
*) E rovat alatt közlöttekért csupán a sajtóhatóság irányában vállal felelősséget szerk.

Haszonbérbeadó és eladó birtok.

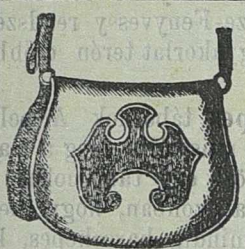
A néhai szindi Jobbágy András hagyatékához tartozó szindi tag, mely 80 holdból áll, továbbá a tordai és vele szomszédos szindi határon fekvő 60—80 szekér szénát termő szénafűnek f. 1872 évi április 1-étől kezdve együttesen, vagy külön több esztendőre haszonbérbe adtnak.

Ugyancsak a n. Jobbágy András hagyatékához tartozó következő birtokrészek eladtnak. a) Mészkon belső és külsők együttesen, vagy parcellánként. b) Pusztaszentkirályon rét és szántó. c) Csáni határon 12 hold szántó. d) Szinden szellértelek és legelő rész. e) Tordán Csillagmálban egy kis szőlő. Mindeniknél a fizetésre idő engedéssel. Értekezhetni Tordán Szigethi Sándor és Székely Miklós, Kolozsvárt Nagy Lajos Consistorialis biztosoknál.

(81)
Utibőröndök
NAGY
raktára.

(1—*)
Utibőröndök
NAGY
raktára.

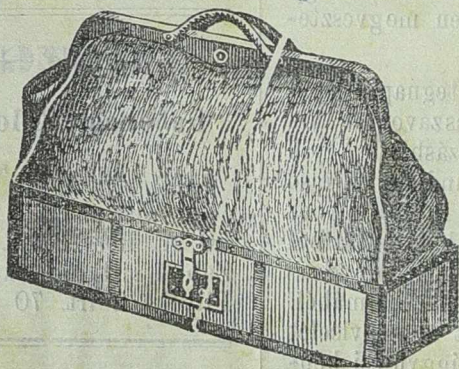

Mindenféle nagyságu, s a legjobb anyagokból készült
útibőröndök
valamint mindenféle utazási kellékek
nagy választéka áll a t. utazó közönségnek,
legjutányosabb árakban
rendelkezésre

a Nagy árutárlatban
Csapó Sándornál Kolozsvártt.

Utibőröndök
nagy
raktára.

Utibőröndök
nagy
raktára.

(80)
Mindenféle házak, telkek
falusi birtokoknak vásárlását és eladását
valamint kolozsvári és kolozsmegyei
hermentes birtokra 1000 forintot fe-
törlesztési kölcsönöket illő százalék m-
lett eszközöl Kolozsvártt bel-középü-
lési 533 számú szállásán.
SZENKOWICH MÁRTON

(79)
Tudakoltatik
egy, körülbelül 400 holdas, folyó év tavas-
berbe adandó birtok.
Fundus instructus is elfogadatik. Az ide-
gő körültekintő tudósítás kéréstik

Vajna Gáspár urhoz,
Maros-Vásárhelyre.

Legujabban megjelentek
és **Stein János** könyvkereskedésében kapható:

ÖNÜGYVÉD

vagy is gyakorlati utmutatás

mindennemű jogügyletek elintézésére és a közéletben előforduló okiratok s beadványok szerkesztésére

a legujabb törvények alapján,
különös tekintettel a királyi bíróságok
szervezetére,

245 iromány-példával felvilágosítva
bírák-, ügyvédek-, jegyzők- és felek használatára.

Irta Knorr Alajos, Pest 1872. Ára 2 frt 80 kr.

Honismeret.

Földrajzi és történelmi képek kérdések- és feleletekben.

Néptanodák számára írta **Ujassi Farkas.**

Ára kemény kötésben 40 kr.

Egyházi beszédek.

Irta s elnöködta **Filó Lajos** nagy-körösi ref. lelkész.

I. füzet: **Unnapi és alkalmi beszédek.**

Ára 1 frt 50 kr.

Nyomatott az ev. ref. főtanoda bettivel kiadó-tulajdonos Stein Jánosnál.

A római őssalkotmány jogtörténeti jelentőségében tárgyalva.

Irta Sággy Gyula, jogtudor. Ára 1 frt 50 kr.

Panoráma.

Irta **Székelyi Tiborcz.** Ára 25 kr.

Sajtó alatt van:

A királyhágón inneni rész

(Erdély)

községeinek betűrendes névtára.

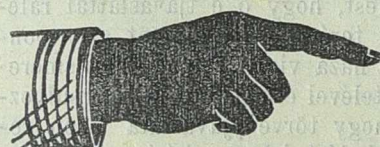
A legujabban életbelépett kir. törvényszékek, járásbíróságok, adóhivatalok és utolsóposta megjelölésével.

A 10—11 nagyvire terjedő munkára előfizetést s aláírást **1 o. é. forint-jával** folyvást elfogad Stein J. könyvkereskedése.

Erdélyi képes nagyobb naptár 1872-dik évre.

Tiszti czimtárral s érdekes tartalommal.

Ára 50 kr.

Irodai fali naptár

katholikus és protestáns, görög-orsz és izraelita naptárral, bélyegilleték-táblákkal, a kolozsvári levélpósta indulása s érkezése, távirda, kamat-számítás és árendát mutató táblákkal.

Különös tekintettel hivatali használatra.

Ára 30 kr. postán küldve 35 kr.

Haasenstein & Vogler,

die älteste & bedeutendste
ANNONCEN-EXPEDITION

in Deutschland, Oesterreich und der Schweiz,
besorgen Annoncen in

alle Zeitungen der ganzen Erde

ohne Berechnung von Provision und Porto zu den billigsten Originalpreisen und haben ihre Etablissements in

WIEN, Neuer Markt II, PRAG, Graben 27, PEST, Herrengasse 13,

sowie in

Basel.	Metz.	Köln.	Frankfurt a. M.
Breslau.	Neuchâtel.	Lübeck.	Halle a. S.
Dresden.	Berlin.	Magdeburg.	Lausanne.
St. Gallen.	Chemnitz.	Nürnberg.	Luzern.
Hamburg.	Erfurt.	Bern.	München.
Leipzig.	Genf.	Chur.	Stuttgart.
		Zürich.	

Figyelemre méltó.

(363) Orvosi tekintélyek elismervényei és száz meg száz bizonyítvány magánosoktól tanúsítják a

görcs elleni óv-balsam

jeles hatását emésztéshiány-, gyomorgyengeség-, gyomorgörcs-, puffadás-, hányásinger-, gyomorsoroklás és cholérine-bajokban.

E balsam ezen feljül legbiztosabb szer **VALTÓLÁZBAN.**

Egy önlémez, pecsételt és 3 nyelven használati utasítással ellátott üveg ára 1 frt 50, fél üvegé 80 kr.

Dr. Miller mohnövény-nedve.

Meglepő hatásu hurut, gégelob, légszűgyulladás, nyálkasság, idült köhögés, régi rekedtség, heveny- és idült tüdőhurut, vérhányás és mellszorulásban. Ezen mohnövény-nedv eredeti tégelyekben van, Nro. I. meglett emberek, és Nro. II. 4—5 éves gyermekek számára.

Egy eredeti üvegtégely ára használati utasítással együtt 50 kr.

Beküldetett.

Legyen szives egy tuczet tégelyt mohnövény-nedvvel utánvét mellett küldeni.

Eger, június 20-án 1871

BYDESKÜTY AMALIA,

az angol kisasszonyok zárdája főnöknője.

Szerműhely és fő-szétküldési raktár Szentlélekutca 105 szám Brassóban.

Kolozsvártt valódi minőségben egyedül kapható:

Binder K. gyógyszerártaiban, valamint Beszterczén: **Kelp F.** és társánál; Szászvároson: **Specht I.** gyógyszerésznél; Csik-Szeredán: **Winkler F.**-nél; Décsen: **Szathmári K.**-nél; Fogarashon: **Steinberg A.** gyógyszerésznél; Gy.-Szt.-Miklóson: **Fröhlich E.** gyógyszerésznél; Hosszúfaluban: **Jekelius A.** gyógyszerésznél; Gyulafehérvárt: **Boos K.**-nál; K.-Vásárhelyt: **Lukács F.**-nél; Brassóban: **Jekelius F.**, **Duschoin I.**, **Kugler F.** gyógyszerészeknél; Földvárt: **Folberth F.** gyógyszer.; Medgyesen: **Hintz A.** gyógyszer.; Szászsebesen: **Weissórd G. A.**-nál; Nagy-Enyeden: **Horváth F.**-nél; Kőhalomban: **Szentpéteri I.**-nél; Rosnyón: **Römer A.**-nál; Égesvárt: **Teutsch J. B.**-nél; Seps-Szt.-Györgyön: **Futak** és társánál.

(82)

Báró Splényi Henriknek Tompaházán van több **1000 Biszling, Oporto, Klévner, Rulländer** és **Trámini** sima szőlővesszője

ezere 5 frt o. é. eladó.

Valamint kaphatók ottan e fajtájú igen jó **1871-beli borok** is. Értekezhetni személyesen, vagy levél által a tulajdonossal N.-Enyeden.